

Nastroje na rynku pracy w styczniu

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

SPIS TREŚCI

Sytuacja w zakładach pracy.....	1
Oceny	1
Przewidywania.....	4
Bezpieczeństwo zatrudnienia	6
Ocena lokalnych rynków pracy	8

Na początku nowego roku¹, jak co miesiąc, zapytaliśmy osoby pracujące zarobkowo o obecną i przewidywaną sytuację w ich zakładach pracy oraz o ich poczucie zagrożenia bezrobociem. Interesowały nas też opinie wszystkich dorosłych respondentów na temat sytuacji na lokalnych rynkach pracy.

SYTUACJA W ZAKŁADACH PRACY

Oceny

W pierwszym miesiącu nowego roku ponad połowa pracujących Polaków uważała, że sytuacja w ich miejscach pracy jest dobra (53%), a kolejne 9% przyznało, że jest bardzo dobra. Nieco więcej niż jedna czwarta pracujących zarobkowo oceniła obecną sytuację jako ani dobrą, ani złą (27%), a co dziesiąty pytany zadeklarował, że postrzega ją negatywnie – przy czym tylko 2% było zdania, że aktualna sytuacja w jego zakładzie pracy jest bardzo zła.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (405) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

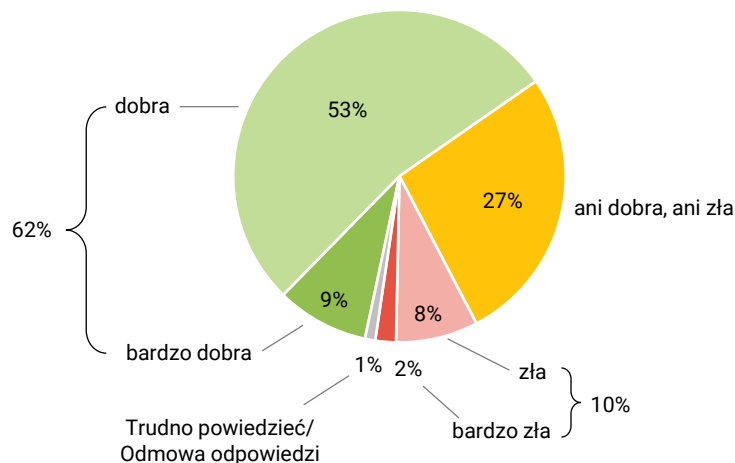
- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 11 do 21 stycznia 2024 roku na próbie liczącej 1015 osób (w tym: 59,8% metodą CAPI, 27,0% – CATI i 13,2% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=579)

Od poprzedniego miesiąca oceny aktualnej sytuacji w zakładach pracy uległy niewielkim zmianom. W styczniu, podobnie jak w grudniu, prawie dwie trzecie (62%, spadek o 1 punkt) pracujących zarobkowo było zdania, że sytuacja w ich zakładach pracy jest dobra. O 2 punkty procentowe więcej osób niż w końcu ubiegłego roku oceniało, że obecna sytuacja jest ani dobra, ani zła (27%), a o 1 punkt wzrósł odsetek twierdzących, że jest ona zła.

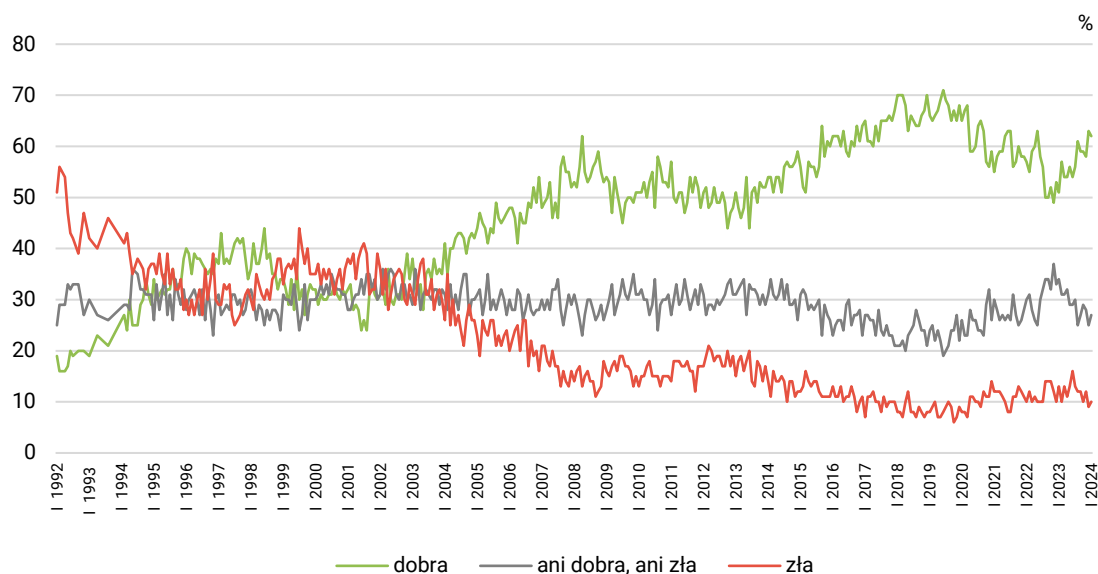
TABELA 1

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań													
	2022	2023												2024
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
N*	568	588	564	553	610	596	597	561	580	605	643	610	544	579
	w procentach													
– dobra	53	51	57	54	54	56	54	56	61	59	59	58	63	62
– ani dobra, ani zła	33	34	31	31	32	29	29	30	25	27	29	28	25	27
– zła	10	13	10	13	11	13	16	13	12	12	10	12	9	10
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	4	2	3	2	3	2	1	1	3	2	2	2	2	1

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYS. 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy?*

Czy jest ona:

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Analizując wyniki w poszczególnych grupach społeczno-zawodowych należy stwierdzić, że stosunkowo najgorzej sytuację w swoim miejscu pracy postrzegają rolnicy. Więcej niż co trzeci badany z tej grupy (34%) ocenia aktualną sytuację jako złą, a mniej (31%) – jako dobrą. Ponad dwukrotnie więcej pozytywnych ocen notujemy wśród pracujących w sektorze prywatnym poza rolnictwem (68%). W tej grupie tylko 8% pracowników uważa sytuację w swoim zakładzie pracy za złą. Relatywnie najlepiej sytuację w swojej firmie postrzegają przedstawiciele średniego personelu, techników (77%) oraz osoby o najwyższych dochodach w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego (72%) – por. tabelę aneksową 1.

Podobnie jak w grudniu ubiegłego roku, im lepsza ocena własnych warunków materialnych badanych, tym lepiej oceniają oni swoją sytuację w miejscu pracy. Natomiast wraz ze spadkiem oceny własnych warunków materialnych rośnie udział ocen negatywnych (do 30% wśród badanych pracujących zarobkowo, którzy źle oceniają swoje warunki materialne).

Przewidywania

Przewidywania dotyczące sytuacji w zakładach pracy również są zbliżone do grudniowych. Nieco przybyło optymistów – w styczniu 24% pracujących zarobkowo spodziewa się poprawy w najbliższej przyszłości (wzrost o 2 punkty procentowe), a tyle samo ile przed miesiącem przewiduje pogorszenie (9%). Nadal dominuje pogląd, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w zakładzie pracy pozostanie bez zmian – w styczniu podziela go trzy piąte respondentów aktywnych zawodowo (60%, o 1 punkt mniej niż w grudniu). O tyle samo zmniejszył się odsetek osób uchylających się od odpowiedzi na to pytanie (obecnie 7%).

CBOS

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=579)

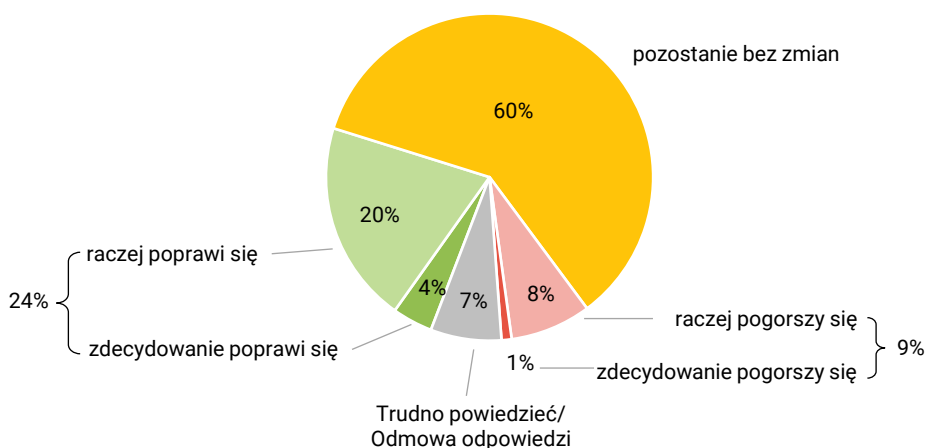
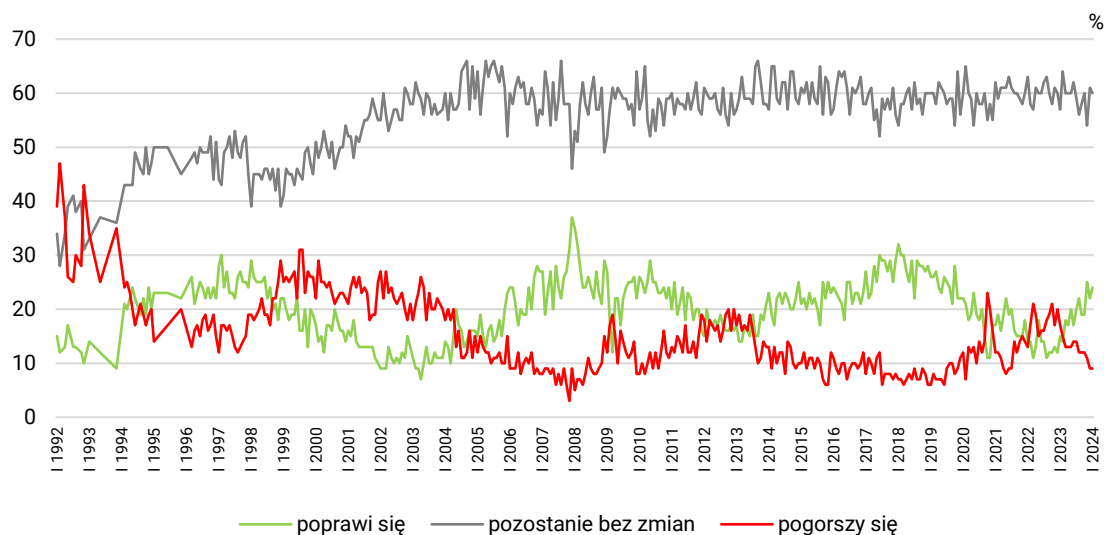

TABELA 2

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów aktywnych zawodowo* według terminów badań													
	2022	2023												2024
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
N*	568	588	564	553	610	596	597	561	580	605	643	610	544	579
	w procentach													
– poprawi się	12	15	14	18	17	20	17	20	22	19	19	25	22	24
– pozostanie bez zmian	60	57	64	60	60	60	62	59	56	58	60	54	61	60
– pogorszy się	20	17	15	13	13	13	14	14	12	12	12	11	9	9
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	8	11	7	9	9	7	7	7	11	11	9	10	8	7

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy*:

* Odpowiedzi respondentów pracujących zarobkowo. Pominęto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Największym optymizmem, jak chodzi o sytuację w swoim miejscu pracy w przyszłości, charakteryzują się najmłodsi pracujący (31% w wieku 18–24 lata), mieszkańcy największych miast (36%) i osoby w ogóle nieuczestniczące w praktykach religijnych (32%). Udział optymistów rośnie wraz z wykształceniem badanych pracujących zarobkowo. Spośród grup zawodowych największy odsetek osób przekonanych, że sytuacjach w ich firmach się poprawi, obserwujemy wśród kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem (35%) oraz pracujących na własny rachunek (34%). Jednocześnie wśród prowadzących działalność gospodarczą stosunkowo wysoki jest udział osób przewidujących pogorszenie się sytuacji w ich firmach (20%). Jeszcze większy odsetek badanych zakładających negatywny scenariusz zmian w miejscu pracy notujemy wśród rolników (25%). Można również zaobserwować pewne różnice w zależności od identyfikacji politycznej badanych, prawdopodobnie związane ze zmianami na stanowiskach w wielu instytucjach czy spółkach po październikowych wyborach parlamentarnych. Osoby o poglądach lewicowych i centrowych częściej (27%–28%) zakładają, że w ich miejscu pracy nastąpi poprawa, a pracujący o poglądach prawicowych spodziewają się zmian na gorsze (16% wobec 5%–6% wśród pozostałych).

Podobnie jak w przypadku ocen obecnej sytuacji, przewidywania są skorelowane z oceną własnych warunków materialnych. Im pracownicy lepiej postrzegają własny status materialny, tym częściej spodziewają się poprawy sytuacji w swoich zakładach pracy, a im gorsze są ich własne warunki materialne, tym częściej przewidują, że w ich firmach sytuacja się pogorszy.

BEZPIECZEŃSTWO ZATRUDNIENIA

Na początku 2024 roku poprawiło się poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia. Cztery piąte pracujących zarobkowo (80%) nie bierze pod uwagę możliwości utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, likwidacji zakładu pracy, gospodarstwa itp.) i jest to wzrost o 4 punkty procentowe w stosunku do grudnia 2023 roku. Zmniejszył się udział osób, które liczą się z taką ewentualnością (o 3 punkty) i obecnie tylko 18% aktywnych zawodowo obawia się o swoje miejsce zatrudnienia. Tak duże poczucie bezpieczeństwa obserwowaliśmy ostatnio tuż przed wybuchem pandemii COVID-19 (w lutym 2020 roku: 19% obawiających się utraty pracy i 80% nieobawiających się tego).

CBOS

RYS. 5. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?

ODPOWIEDZI OSÓB PRACUJĄCYCH ZAROBKOWO ŁĄCZNIE Z ROLNIKAMI I OSOBAMI POMAGAJĄCYMI W PROWADZENIU GOSPODARSTWA ROLNEGO ORAZ PRACUJĄCYMI NA WŁASNY RACHUNEK POZA ROLNICTWEM, W TYM TAKŻE EMERYTÓW I RENCISTÓW PRACUJĄCYCH W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN (N=579)

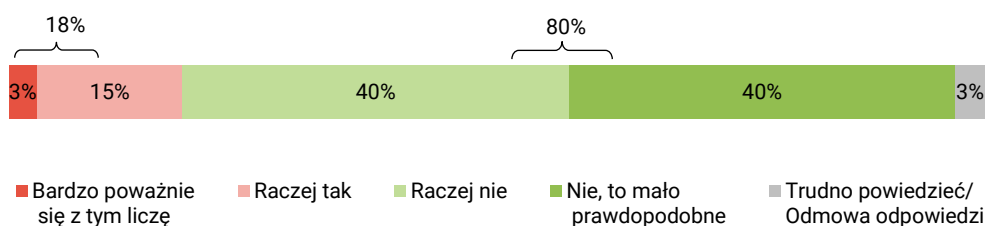

TABELA 3

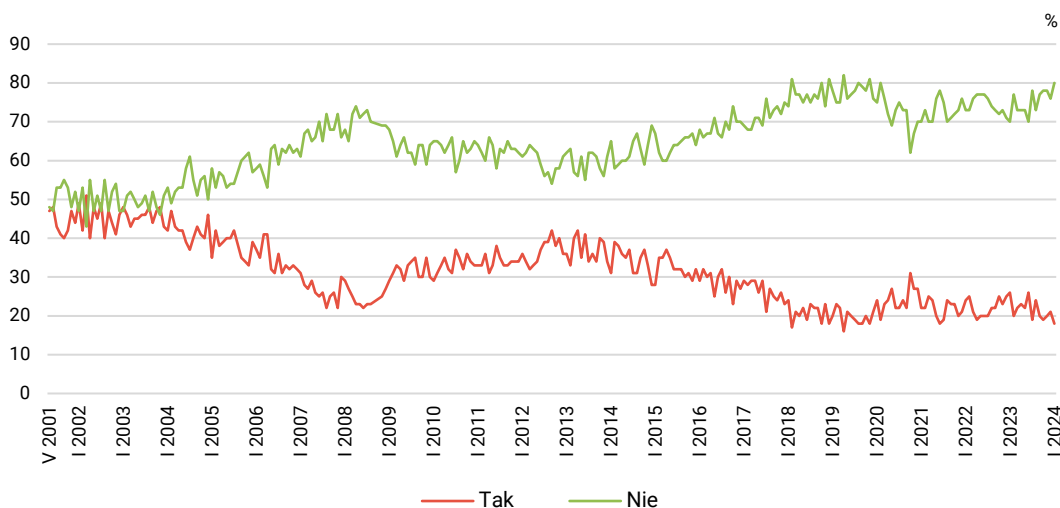
Czy liczy się Pan(i) z **możliwością utraty obecnej pracy** (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?

Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań

	2023												2024													
	I (N=588)	II (N=564)	III (N=553)	IV (N=610)	V (N=596)	VI (N=597)	VII (N=561)	VIII (N=580)	IX (N=605)	X (N=643)	XI (N=610)	XII (N=544)	I (N=579)													
	w procentach																									
Bardzo poważnie się z tym liczę	7	26	5	20	6	22	6	23	6	22	7	26	6	19	6	24	3	20	4	19	4	20	4	21	3	18
Raczej tak	19		15		16		17		16		19		13		18		17		15		16		17		15	
Raczej nie	38		44		41		39		38		40		40		39		39		44		38		36		40	
Nie, to mało prawdopodobne	32	70		77		73		73		73		70		78		73		77		78		78		76		80
Trudno powiedzieć/Odmowa odpowiedzi	4	4	3	3	4	4	4	4	5	5	4	4	3	3	3	3	3	3	4	4	3	3	4	4	3	3

* Dotyczy osób pracujących zarobkowo, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYS. 6. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?*

Zsumowano odsetki odpowiedzi: „Bardzo poważnie się z tym liczę” i „Raczej tak” (Tak) oraz „Nie, to mało prawdopodobne” i „Raczej nie” (Nie). Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

* Odpowiedzi osób pracujących zarobkowo. Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Relatywnie najbardziej spokojni o swoje stanowiska są w styczniu pracownicy w wieku 25–34 lata (48% z nich uważa możliwość utraty obecnej pracy za mało prawdopodobną), przedstawiciele kadry kierowniczej i specjaliści z wyższym wykształceniem (49%) oraz badani, których dochody w przeliczeniu na członka gospodarstwa domowego przekraczają 4000 zł (56%). Zwolnienia lub bankructwa nie obawia się prawie połowa pracujących w prywatnych gospodarstwach rolnych (48%), choć jednocześnie więcej niż co piąta osoba w tej grupie (22%) obawia się takiej sytuacji. Stosunkowo największy odsetek liczących się z ryzykiem utraty pracy notujemy wśród średniego personelu, techników (24%), respondentów pracujących na własny rachunek (26%) i osób, których miesięczne dochody *per capita* nie przekraczają 2000 zł (26%). Natomiast wśród pracowników instytucji państwowych, publicznych odsetek osób, które uważają możliwość utraty pracy za prawdopodobną, jest najniższy (11%).

Ponownie, im lepsze oceny własnych warunków materialnych, tym poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia jest większe, a wraz ze spadkiem oceny własnej sytuacji materialnej – rośnie obawa o możliwość utraty pracy.

OCENA LOKALNYCH RYNKÓW PRACY

Po grudniowym pogorszeniu ocen sytuacji na lokalnych rynkach pracy nastąpiła korekta wyników. Blisko jedna piąta (19%) ogółu Polaków jest zdania, że w okolicy miejsca zamieszkania bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę (wzrost o 3 punkty procentowe), a połowa uważa, że wprawdzie można znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią (50%, spadek o 6 punktów). Tyle samo osób ile przed miesiącem twierdzi, że trudno jest w ich okolicy znaleźć jakąkolwiek pracę (16%). Nieco wzrósł natomiast udział ankietowanych, którzy twierdzą, że nie można tam znaleźć żadnej pracy (5%, wzrost o 2 punkty). Tak jak w grudniu co dziesiąty pytany (10%) nie ma zdania na ten temat.

CBOS

RYS. 7. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:

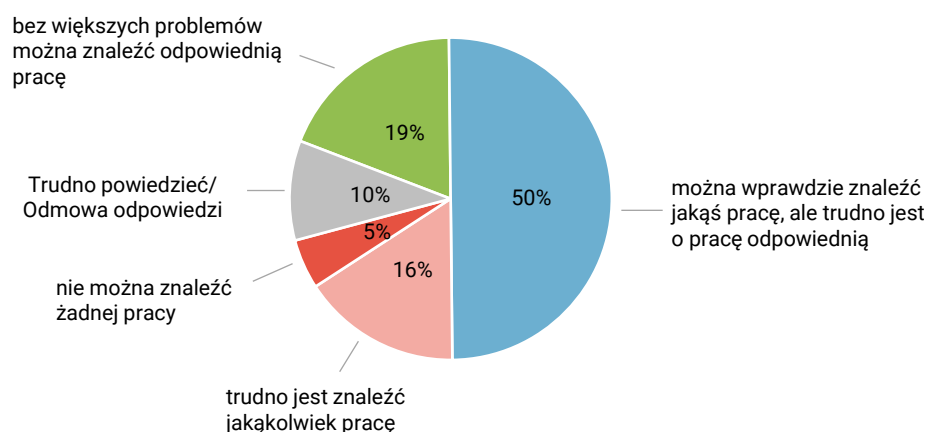
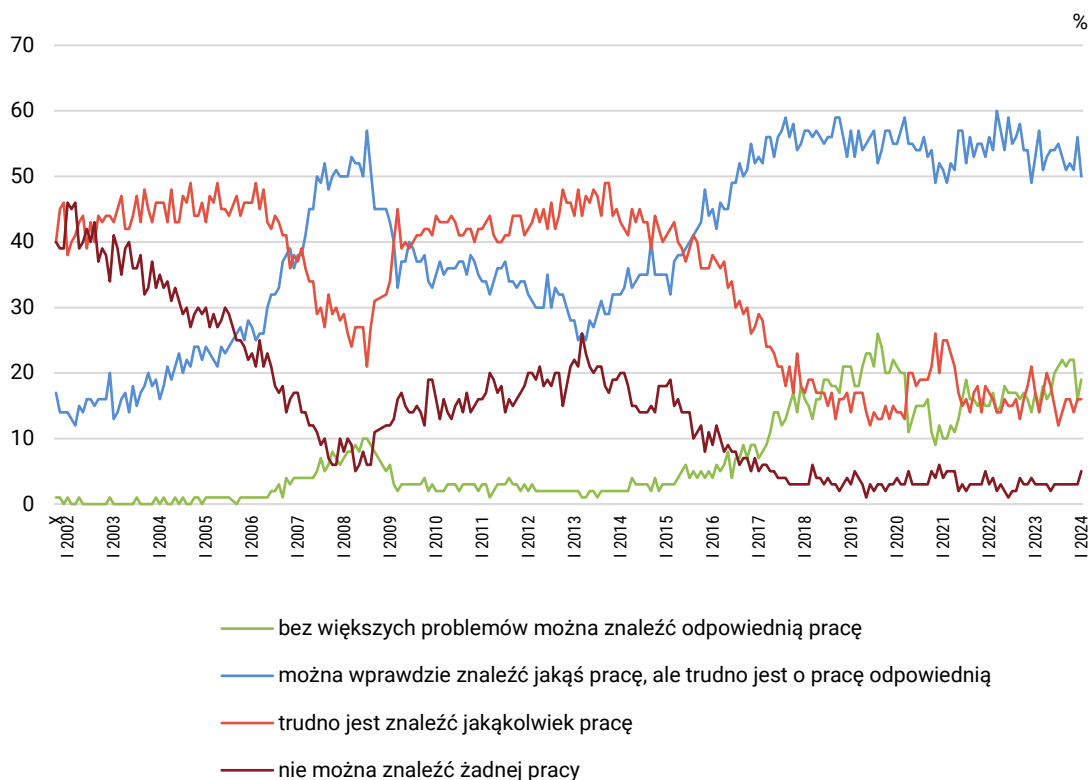

TABELA 4

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań													
	2022	2023												2024
	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	w procentach													
– bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	14	17	15	18	16	17	20	21	22	21	22	22	16	19
– można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	49	53	57	51	53	54	54	55	53	51	52	51	56	50
– trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	21	17	14	17	20	18	15	12	14	16	16	14	16	16
– nie można znaleźć żadnej pracy	4	3	3	3	3	2	3	3	3	3	3	3	3	5
Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	11	9	11	11	8	9	9	9	9	9	9	8	10	10

RYS. 8. Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie*:

* Pominięto odpowiedzi „Trudno powiedzieć” i odmowy odpowiedzi

Tak jak w grudniu sytuację na lokalnych rynkach pracy lepiej oceniają mężczyźni niż kobiety. Możliwość znalezienia pracy istotnie różnicuje wielkość miejscowości, w których mieszkają badani. Najlepiej sytuacja wygląda w ponad półmilionowych miastach, gdzie 34% respondentów jest przekonanych, że bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę. W miastach do 100 tys. ludności taki pogląd wyraża o połowę mniej osób (17%). Natomiast wśród mieszkańców wsi blisko jedna trzecia (32%) jest zdania, że trudno jest tam znaleźć pracę lub jest to w ogóle niemożliwe. Na opinie o lokalnych rynkach pracy wpływ ma także wykształcenie badanych. O ile wśród osób z wykształceniem podstawowym na trudności ze znalezieniem pracy lub całkowity brak takich perspektyw wskazuje łącznie 33% badanych, o tyle wśród ankietowanych z wyższym wykształceniem taką opinię podziela tylko 14%. Biorąc pod uwagę inne cechy społeczno-zawodowe możemy natomiast dostrzec, iż najczęściej na trudności ze znalezieniem zatrudnienia wskazują robotnicy niewykwalifikowani (34%) oraz ankietowani, którzy oceniają własne warunki materialne jako złe (42%).

Po grudniowym wzroście optymizmu w zakresie aktualnej sytuacji w zakładach pracy, na początku roku 2024 oceny pozostają raczej stabilne. W kontekście bezpieczeństwa zatrudnienia w styczniu istotnie wzrósł odsetek osób niebiorących pod uwagę możliwości utraty pracy, a spadł odsetek pracowników, którzy się tego obawiają. W efekcie poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia od lat nie było tak dobre jak obecnie.

Opracowała

Marta Bożewicz